

Справа «Рода та Бонфатті проти Італії»

(“Roda and Bonfatti v. Italy”)

10427/02

У рішенні, ухваленому 21 листопада 2006 року у справі *«Рода та Бонфатті проти Італії»*, Суд постановив, що:

- не було порушено ст. 8 Конвенції щодо факту відлучення С.Б. від сім'ї та поміщення дівчинки до закладу соціальної опіки;
- було порушено ст. 8 Конвенції з огляду на неналежну організацію побачень між двома першими заявниками та С.Б., а відтак, недостатнього контактування між ними.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявникам 3 000 євро як компенсацію моральної шкоди та 6 000 на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявники Даніела Рода, 1962 р. н., та Маттео Бонфатті, 1979 р. н., є громадянами Італії та мешкають у цій країні. У процесі вони також діють від імені С.Б., 1988 р. н., – дочки п. Роди та сестри п. Бонфатті.

Заява стосується рішення про поміщення С.Б. до закладу соціальної опіки на ґрунті припущень про те, що вона потерпала від сексуальних знущань з боку членів своєї родини.

У жовтні 1998 року М., двоюрідна сестра С.Б., повідомила працівників соціальної служби про те, що вона, С.Б., а також інші діти зазнають сексуальних знущань від своїх батьків та від інших дорослих.

У листопаді 1998 року суд у справах дітей вирішив, серед інших заходів, зупинити тимчасово здійснення батьківських прав п. Родою та її чоловіком стосовно С.Б. Опікунство над дівчинкою було надано місцевому центру охорони здоров'я м. Мірандоли, який суд назвав «безпечним середовищем» для дитини. Суд визнав покази М. та інших дітей такими, яким можна довіряти, а також у своєму рішенні покладався на висновки лікарів, які підтверджували факти сексуального знущання над дітьми. Отож, на думку суду, який розглядав справу, передусім було вкрай необхідно забрати дитину з сім'ї. Адже, як стверджувалося, батько С.Б. безпосередньо брав

участь у злочинах, а матір дівчинки була щонайменше нездатною її захисти. Суд також встановив, що, крім чоловіка п. Роди, в актах сексуального насильства щодо дітей брали участь її сестра, сестрин чоловік та його батько.

Судове рішення було виконано 12 листопада 1998 року. Того самого дня С.Б. було поміщено до згаданого центру під соціальну опіку.

У лютому 1999 року висновки судової експертизи підтвердили, що «пошкодження внутрішніх тканин у С.Б. свідчили, що дівчинка піддавалась багаторазовим статевим контактам». З часу переведення С.Б. під соціальну опіку за нею спостерігав психолог. У липні 2000 року дівчинка зізналась лікарю, що її сексуально кривдив батько і тому вона боїться повертатися у дім матері.

У січні 2001 року місцевий суд ухвалив, що С.Б. надалі залишатиметься під опікою місцевого центру охорони здоров'я, зокрема для того, аби з часом дівчинку було передано у «безпечне середовище в межах сім'ї». Суд також вирішив позбавити батька батьківських прав та тимчасово припинити побачення матері з дочкою. Також суд відхилив клопотання п. Бонфатті відвідувати сестру на тій підставі, що він поділяв позицію своїх батьків, заперечуючи факт кривди, заподіяної С.Б. Заявники оскаржили рішення суду, однак безуспішно.

На початку 2002 року суддя у справах опіки надав п. Роді дозвіл на побачення з дочкою. Відтак у 2002 році між С.Б. та її матір'ю відбулося загалом п'ять побачень, а у 2003 році – шість. У 2004 році С.Б. було запропонована можливість бачитись з мамою частіше. Однак дівчинка стримано поставилась до цієї пропозиції. Зрештою вона сказала, що не хоче повертатися додому й її влаштовують почачення з мамою не частіше одного разу на два-три місяці. На той час С.Б. вже проживала у новій родині (це сталося у грудні 2002 року).

На нинішній день п. Рода продовжує бачитися з дочкою у присутності соціального працівника. П. Бонфатті звернувся, окрім іншого, з клопотанням про отримання опіки над С.Б. У травні 2006 року суд відхилив це клопотання і зобов'язав соціальних працівників надати висновок про те, чи побачення з братом відповідатимуть інтересам С.Б.

Проти батька С.Б. та проти інших 17 осіб, зокрема сестри п. Роди та її чоловіка, було порушено кримінальну справу. У червні було ухвалено вирок, відповідно до якого усіх підсудних було визнано винними у вчиненні сексуального розбещення неповнолітніх. Внаслідок розгляду апеляційної скарги батька С.Б. було виправдано.

Однак апеляційний суд підтримав обвинувальний вирок стосовно батьків М., а саме визнання їх вини у сексуальному розбещенні М., її брата та чотирьох інших дітей.

Зміст рішення Суду

Спираючись на ст. 8 Конвенції, заявники скаржилися на відлучення від них С.Б. та на рідкість побачень з дівчинкою упродовж майже чотирьох років.

Суд зауважив, що поміщення С.Б. до закладу соціальної опіки було втручанням у права заявників на повагу до сімейного життя. Це втручання відповідало закону, а також законній цілі, а саме: захисту інтересів дитини.

Суд оцінив захід відлучення С.Б. від сім'ї як такий, що можна вважати «необхідним у демократичному суспільстві» з метою захисту здоров'я та прав дитини. Справа ускладнювалася тим, що близьких друзів заявників було засуджено за сексуальне розбещення дітей. Зрозуміло, що за таких обставин соціальні працівники мали підстави побоюватись, аби С.Б. не було заподіяно шкоди.

Тому Суд визнав, що не було порушення ст. 8 Конвенції стосовно цього аспекту скарги.

Далі Суд розглянув питання про рідкість контактів між С.Б., її матір'ю та братом. Суд відзначив, що будь-яке поміщення дитини у соціальну установу в принципі слід вважати тимчасовим заходом. Він має бути негайно припинений, як тільки це стане можливим, аби забезпечити возз'єднання батьків з дитиною.

Суд звернув увагу на те, що судові рішення у справі ухвалювалися на ґрунті належної оцінки ситуації та на підставі висновків експертів та соціальних працівників. Однак Суд вказав, що час, який минув з моменту відновлення побачень матері з дочкою, не сприяв поверненню тісних зв'язків між ними. Навіть зважаючи на вагання С.Б. стосовно можливості частіших побачень з матір'ю, Суд все ж таки дійшов висновку, що у справі не було досягнуто справедливого балансу між інтересами дівчинки та правами п. Роди та п. Бонфатті на повагу до їх сімейного життя.

Тому Суд визнав, що мало місце порушення ст. 8 Конвенції стосовно факту тривалого зупинення будь-яких контактів між С.Б. та заявниками, а також щодо неспроможності держави належним чином ці контакти відновити.